

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **M. S.**, zastoupen JUDr. Miroslavem Kříženeckým, advokátem se sídlem Na Sadech 2033/21, České Budějovice, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 9. 2018, č. j. MPSV-2018/189393-915, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 1. 2020, č. j. 16 Ad 7/2019 - 35,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím žalovaného ze dne 27. 9. 2018, č. j. MPSV-2018/189393-915 (dále jen „napadené rozhodnutí“), bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky - krajské pobočky v Karlových Varech (dále jen „prvostupňový správní orgán“) ze dne 28. 5. 2018, č. j. 44506/2018/KVA (dále jen „prvostupňové správní rozhodnutí“), kterým byl žalobci přiznán příspěvek na péči ve výši 880 Kč měsíčně od prosince 2017, neboť Okresní správa sociálního zabezpečení Karlovy Vary (dále jen „OSSZ“) naznala, že žalobce je osobou starší 18 let věku, která se podle § 8 odst. 2 písm. a) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v rozhodném znění (dále jen „zákon o sociálních službách“) považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost), když z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není

schopen zvládat tři základní životní potřeby a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby.

[2] Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce u Městského soudu v Praze žalobou, následně postoupenou Krajskému soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“), jíž se domáhal jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Namítal, že správní orgány nedostatečně zhodnotily rozsah jeho dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu; vyjádřil přesvědčení, že se v jeho případě jedná minimálně o středně těžkou závislost, neboť nezvládá více než 3 základní lidské potřeby. Uvedl, že je osobou zcela slepou na jedno oko a s dramaticky se zhoršujícím zrakem u druhého oka, což je umocňováno vysokým krevním tlakem, protože není schopen se v běžných situacích orientovat a rozpoznávat věci kolem sebe; zcela postrádá prostorové vidění a odhad. Trpí vaskulární hypertenzní encefalopatií (jeho mozkové tepny nedostatečně regulují průtok krve mozkem, v důsledku čehož u něho dochází ke kolísání tlaku či omdlívání). Pravidelně bývá dialyzován, neboť se nachází ve fázi terminálního selhání ledvin, čímž je negativně ovlivněna jeho schopnost vykonávat fyziologickou potřebu. Je nucen užívat velmi silné léky (Furorese 500), přičemž bez tohoto přípravku by u něho téměř nedocházelo k vylučování; po požití daného prostředku však není schopen vyměšování kontrolovat [není schopen včas použít WC ve smyslu písmene g) přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, v rozhodném znění (dále jen „vyhláška“)].

Rozsudek krajského soudu

[3] Krajský soud rozsudkem ze dne 29. 1. 2020, č. j. 16 Ad 7/2019 - 35 (dále jen „napadený rozsudek“), žalobu zamítl. Naznal, že skutkový stav zjištěný správními orgány nevyžaduje zásadní doplnění, přičemž žalovaný se na podkladě posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, Oddělení výkonu posudkové služby Plzeň (dále jen „PK MPSV“) vypořádal v potřebném rozsahu se všemi odvolacími námitkami. Konstatoval, že žalobce, na němž spočívá důkazní břemeno, neprokázal žádné závažné důvody, kvůli nimž není schopen zvládat jím namítané základní životní potřeby (tj. orientaci a výkon fyziologické potřeby); neprokázal tedy, že nezvládá pět nebo šest základních životních potřeb, aby mu mohl být přiznán příspěvek na péči ve stupni II. Z posudku PK MPSV je zcela zřejmé, že bylo postupováno v souladu s příslušnou přílohou č. 1 vyhlášky. Pokud žalobci nebylo vyhověno ohledně výše příspěvku na péči, neznamená to samo o sobě, že takové rozhodnutí je nesprávné. Soud zdůraznil, že posouzení zdravotního stavu žadatele ve vztahu ke zvládání či nezvládání základních životních potřeb je svěřeno posudkovým lékařům, přičemž jimi vypracované posudky jsou podkladovým materiálem pro správní orgán rozhodující o příspěvku na péči. Připustil, že žalobce sice nebyl přítomen posouzení svého zdravotního stavu u OSSZ ani u PK MPSV; před vydáním rozhodnutí prvostupňového správního orgánu i žalovaného však měl možnost seznámit se s podklady, čehož využil, ovšem nepředložil žádné další lékařské zprávy vztahující se k předmětné době, stejně tak ani nenamítal neúplnost podkladů či nevyužil možnosti navrhnout jejich doplnění. Posuzující lékaři měli k dispozici celý obsah posudkového spisu žalobce vedeného u OSSZ, tedy měli k dispozici veškeré lékařské zprávy, které v něm byly založené (doc. MUDr. R., MUDr. L. a MUDr. C.). Soud dále akcentoval, že zdravotní stav žadatele se v daném řízení posuzuje k datu podání žádosti o příspěvek na péči (srov. § 13 zákona o sociálních službách).

pokračování

[4] Shrnutí, že žalobce neprokázal, že nezvládá minimálně pět nebo šest základních životních potřeb, aby mu mohl být přiznán příspěvek na péči ve stupni II. Posudkem PK MPSV přitom bylo shledáno, že nezvládá toliko tři základní životní potřeby, proč se jedná pouze o stupeň závislosti I; to dle soudu komise vyjádřila dostatečně srozumitelným způsobem. Nepostačuje přitom pouhé přesvědčení samotného žalobce, jaké všechny základní životní potřeby nezvládá, ale toto musí být objektivně zjištělé z lékařských zpráv ošetřujících lékařů s ohledem na funkční postižení odpovídající jeho zdravotnímu stavu v předmětné době.

[5] Žalobcem zasláná lékařská zpráva oční lékařky ze dne 2. 1. 2019 pak dle krajského soudu nemohla být v projednávané věci hodnocena (i když uvádí, že se u žalobce jedná o praktickou slepotu vzhledem k nálezům na perimetru jeho jediného vidoucího oka), jelikož byl posuzován (a tedy i následně přezkoumáván) jeho zdravotní stav k datu 13. 12. 2017, tj. podání žádosti o příspěvek. PK MPSV tudíž tuto zprávu neměla k dispozici a nemohla ji ani hodnotit, neboť napadené rozhodnutí bylo vydáno dne 27. 9. 2018, tj. více jak 3 měsíce před tím, než byla předmětná lékařská zpráva vůbec vyhotovena. Závěrem soud dodal, že žalobce měl a stále má možnost kdykoli podat novou žádost o změnu stupně příspěvku na péči, a to bez ohledu na výsledek tohoto řízení, protože zdravotní stav se může zhoršit i v době platnosti vyhotoveného posudku; doba platnosti posudku toliko znamená, že do uvedeného data nebude zkoumán zdravotní stav žadatele v případě, že nebude podána nová žádost o vyšší stupeň závislosti či nedojde ke změně příslušného právního předpisu.

II. Kasační stížnost žalobce

[6] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, ve které navrhl jej zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení. Nejprve velmi obsáhle rekapituloval celé řízení jak před oběma správními orgány, tak před krajským soudem, včetně popisu vydaných rozhodnutí (srov. body II. až V. odst. 1 kasační stížnosti). Namítal, že krajský soud postavil napadený rozsudek toliko na závěrech žalovaného, se kterými se ztotožnil; věc přitom nesprávně posoudil, neboť rozhodl v rozporu s podklady, které žalovaný shromáždil. Stěžovatel má za to, že dostatečně prokázal, že není schopen zvládat základní životní potřeby orientace a výkon fyziologické potřeby.

[7] Co se týče životní potřeby orientace, od počátku správního řízení uváděl, že je prakticky slepý, k čemuž doložil lékařské zprávy od MUDr. L., které jeho tvrzení prokazují; žalovaný je však nevyhodnotil správně. Je si vědom toho, že správní orgány nemají lékařské znalosti, na nichž posouzení podmínek nároku na příspěvek na péči závisí; odkázal však na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2009, č. j. 3 Ads 48/2009 - 104, dle něž toto omezení nezavazuje správní orgány povinnosti hodnotit ve správním řízení provedené důkazy, a tedy i správnost posudků z hlediska jejich úplnosti a přesvědčivosti. Chápe, že je posuzován jeho zdravotní stav ke dni 13. 12. 2017, stejně jako že PK MPSV (na jednání konaném dne 6. 9. 2018) vycházela z lékařské zprávy MUDr. L. ze dne 8. 6. 2018. Je však přesvědčen, že tato lékařská zpráva nebyla správně vyhodnocena, proč se soud doložil novou zprávou MUDr. L. ze dne 2. 1. 2019. Ta je, co se týče výsledků, totožná se zprávou ze dne 8. 6. 2018 - obě zprávy shodně uvádějí stejné

výsledky vyšetření, akorát navíc obsahuje shrnutí, že se u stěžovatele jedná o praktickou slepotu. Lékařská práva MUDr. L. ze dne 2. 1. 2019 se tedy nikterak neliší od lékařské zprávy téže lékařky ze dne 8. 6. 2018, pouze obsahuje konstatování o jeho praktické slepotě, které však vyplývá i ze zprávy předchozí.

[8] Pokud jde o životní potřebu výkon fyziologické potřeby, je stěžovatel přesvědčen, že žalovaný i krajský soud se nedostatečně vypořádali jak s lékařskými zprávami od MUDr. F., tak propouštěcími zprávami a jinými vyšetřeními. K údajnému neprokázání inkontinence poukazuje na to, že ve všech lékařských podkladech je uvedeno, že denně užívá lék Furorese 500; dle oficiálních informací Státního ústavu pro kontrolu léčiv je tento přípravek diuretikum s vysokým účinkem v tabletách k vnitřnímu užití, které zvyšuje vylučování moči, pomáhá odstraňovat otoky a snižuje krevní tlak. Mezi nežádoucí účinky mimo jiné patří nadměrné vylučování moči a mohou se objevit nebo zhoršit příznaky z obstrukce močových cest; u pacientů s poruchami vyprazdňování močového měchýře je třeba zajistit nerušený odtok moči, protože náhlé zvýšení tvorby moči může vyvolat ischurii a nadměrné rozepětí měchýře. Stěžovatel nepochybně, že základní životní potřebu výkon fyziologické potřeby není schopen vykonávat vlivem užívání léku Furorese 500, avšak pokud by daný lék vysadil, byl by ohrožen na životě.

[9] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatel je v řízení zastoupen advokátem dle § 105 odst. 2 s. ř. s. a jsou naplněny i obsahové náležitosti stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[11] Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a přípustně uplatněných důvodů. Stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Nejvyšší správní soud v první řadě zkoumal, zda je napadený rozsudek přezkoumatelný, neboť jen u rozhodnutí přezkoumatelného lze zpravidla vážit další kasační námitky. Pokud jde o obsah samotného pojmu nepřezkoumatelnost, odkazuje Nejvyšší správní soud na svou ustálenou judikaturu k této otázce; srov. např. rozsudky NSS ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, ze dne 17. 1. 2008, č. j. 5 As 29/2007 - 64, či ze dne 25. 5. 2006, č. j. 2 Afs 154/2005 - 245. Stěžovatel v obecné části kasační stížnosti (bod I.) namítá též kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., avšak krajskému soudu v tomto ohledu vytýká pouze to, že převzal posouzení žalovaného. Nejvyšší správní soud k této námitce konstatuje, že byť napadený rozsudek obsahuje rozsáhlou narativní část, odst. [14] až [18] jsou zjevně vlastním právním posouzením soudu, v němž řádně, srozumitelně a dostatečně vypořádává vznesené žalobní námitky. Nadto

pokračování

„nepřezkoumatelnost rozsudku nemůže být způsobena ani tím, pokud krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí zhodnotí průběh správního řízení, ztotožní se s postupem správního orgánu a jeho závěry souhlasně aprobuje. Z uvedeného nelze dovozovat, že by se soud námitkami stěžovatele nezabýval, nepodrobil hodnocení žalovaného vlastním úvahám, ale pouze převzal jeho názory“ (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 2. 2016, č. j. 5 Azs 168/2015 – 36). Napadený rozsudek je tedy přezkoumatelný.

[14] Podmínky nároku na příspěvek na péči jsou stanoveny v § 7 zákona o sociální péči, přičemž dle odst. 1 *„příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci podle tohoto zákona při zvládání základních životních potřeb osob. Náklady na příspěvek se hradí ze státního rozpočtu.“*; dle odst. 2 pak *„nárok na příspěvek má osoba uvedená v § 4 odst. 1, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8“, pokud jí tuto pomoc poskytuje některá z vyjmenovaných osob.*

[15] Dle § 8 odst. 2 téhož zákona se *„osoba starší 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby v a) stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby, b) stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb, (...) a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby.“*

[16] Jako schopnosti zvládat základní životní potřeby jsou v příloze č. 1 vyhlášky uvedeny mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. Za schopnost zvládat orientaci se považuje stav, kdy osoba je schopna: *„1. poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, 2. mít přiměřené duševní kompetence, 3. orientovat se osobou, časem a místem, 4. orientovat se v přirozeném sociálním prostředí, 5. orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat.“* Za schopnost zvládat výkon fyziologické potřeby se pak považuje stav, kdy osoba je schopna: *„1. včas používat WC, 2. zaujmout vhodnou polohu, 3. vyprázdnit se, 4. provést očistu a 5. používat hygienické pomůcky.“*

[17] Nejvyšší správní soud předně zdůrazňuje, že při přezkumu správního rozhodnutí je obecně nutné vycházet ze skutkového a právního stavu, která tu byl v době rozhodování správního orgánu (srov. § 75 odst. 1 s. ř. s.), zásadně proto nemůže přihlížet ke změnám zdravotního stavu, ke kterým došlo po vydání napadeného rozhodnutí.

[18] Předesílá, že rozhodnutí o přiznání příspěvku na péči podle zákona o sociálních službách je vázáno na posouzení zdravotního stavu žadatele, k jehož posouzení jsou příslušné posudkové orgány. Správní soud si proto nemůže učinit úsudek o této otázce sám. Posudkové řízení je přitom specifickou formou správní činnosti (srov. § 16a zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení) spočívající v posouzení zdravotního stavu občana a některých důsledků z něj vyplývajících pro oblast sociálního zabezpečení. Jde o postup posudkového orgánu, jehož hlavním obsahem je posudková činnost, která předpokládá vedle odborných lékařských znalostí též znalosti z oboru posudkového lékařství. I tyto posudky nicméně hodnotí soud jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s.

[19] V rozsudku ze dne 28. 4. 2017, č. j. 5 Ads 80/2016 – 22, Nejvyšší správní soud shrnul judikaturu vztahující se k problematice posuzování zdravotního stavu při rozhodování o příspěvku na péči (rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz): „*pro posouzení zdravotního stavu žadatele o příspěvek na péči je třeba odborných lékařských znalostí, kterými disponují speciální posudkové komise. Pro účely odvolacího správního řízení, jehož předmětem je příspěvek na péči, posuzuje zdravotní stav osoby posudková komise zřízená žalovaným na základě § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v relevantním znění. V řízeních, v rámci nichž je rozhodováno o příspěvku na péči, se musí vycházet z hodnocení všech podkladů uvedených v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách. Stěžejním důkazem v tomto řízení je lékařský posudek, a proto je na něho kladen požadavek úplnosti a přesvědčivosti (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009 - 53). Tento požadavek vychází z premisy, že odborné závěry, které jsou v posudcích vysloveny, nemohou být přezkoumávány ze strany správních orgánů či soudů, neboť ty k takovému posouzení nedisponují potřebnými znalostmi (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2015, č. j. 3 Ads 129/2014 - 24). V řízeních o žalobách proti rozhodnutím, jež jsou založeny na zmíněných posudcích, správní soudy podrobují posudky testu jednoznačnosti, úplnosti a přesvědčivosti (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2013, č. j. 3 Ads 24/2013 - 34, ze dne 27. 6. 2014, č. j. 4 Ads 68/2014 - 37, ze dne 26. 3. 2015, č. j. 4 Ads 263/2014 - 60, anebo ze dne 15. 4. 2015, č. j. 6 Ads 217/2014 - 23). Aby byl posudek jednoznačný, úplný a přesvědčivý, je třeba, aby se vypořádal se všemi relevantními podklady (viz § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách) a přezkoumatelnou úvahou z nich vyvodil závěry podstatné pro posouzení zdravotního stavu osoby (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Ads 156/2014 - 28). V souladu s § 2a vyhlášky posudková komise musí posoudit zvládnutí dané životní potřeby skrze dílčí aktivity vymezené pro jednotlivé potřeby v příloze č. 1 vyhlášky (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2014, č. j. 4 Ads 68/2014 - 37). Nezvládnutí byť jen jedné z vymezených aktivit znamená nezvládnutí dané životní potřeby (§ 2a vyhlášky). Jestliže na základě podkladů lékařského posudku lze konstatovat, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá a posudková komise dospěje k závěru, že tato životní potřeba je i přesto zvládána, musí tento závěr dostatečně a přesvědčivě zdůvodnit (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013 - 32). Vyplývají-li z jednotlivých podkladů rozporné závěry, posudková komise musí tyto rozpory přesvědčivě vysvětlit (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2014, č. j. 4 Ads 68/2014 - 37). Postaví-li posudková komise své hodnocení na rozporných základech, aniž by rozpory odstranila či vysvětlila, je povinností žalovaného žádat doplnění posudku (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013 - 25).“*

[20] Z výše uvedeného tedy vyplývá, že správní orgány při posuzování žádosti o příspěvek na péči mají jasně stanovená pravidla a meze, v rámci kterých se při svém rozhodování musí pohybovat. V rámci posuzování stupně závislosti žadatele na pomoci jiné fyzické osoby správní orgány vychází z příslušných posudků, v nichž je stanoveno, kterou ze základních životních potřeb žadatel zvládá či nikoli; správním orgánům ani soudům nepřísluší činit lékařské závěry. U posudků je pak nutné, aby vyhověly kritériím stanoveným v judikatuře zdejšího soudu na jejich úplnost a přesvědčivost (srov. rozsudek NSS ze dne 12. 4. 2018, č. j. 5 Ads 254/2017 - 27). Požadavek úplnosti a

pokračování

přesvědčivosti kladený na tyto posudky pak spočívá v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a aby své posudkové závěry náležitě odůvodnila (srov. např. rozsudky NSS ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009 – 53, nebo ze dne 16. 12. 2014, č. j. 6 Ads 83/2014 – 80).

[21] V nyní projednávané věci dne 12. 2. 2018 proběhlo sociální šetření pro účely řízení o příspěvku na péči, v záznamu o němž (č. j. 14463/2018/KVA) se mimo jiné uvádí, že stěžovatel „*v domácím i venkovním prostředí se pohybuje sám bez kompenzačních pomůcek (...) orientuje se časem, místem i osobou (...) je schopen vybrat si horký nápoj a potraviny, nápoj si sám nalije (...) zvládne manipulaci s oblečením v rámci denního režimu, rozezná rub a líc oblečení (...) zvládne se umýt, oholit a učesat (...) výkon fyziologické potřeby zvládne, ale když vstane, tak musí chvíli sedět a srovnat si tlak a potom jít na WC*“. V posudku o zdravotním stavu – posouzení stupně závislosti osoby pro účely příspěvku na péči ze dne 9. 5. 2018, č. j. 14465/2018/KVA, vydaném OSSZ (vypracováno MUDr. Č.) je uveden výčet rozhodujících podkladů o zdravotním stavu posuzovaného a skutková zjištění, ke kterým na základě nich dospěla, jež vyústila v posudkové zhodnocení. Bylo konstatováno, že „*posuzovaná osoba potřebuje z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pomoc při následujících základních životních potřebách: h) péče o zdraví, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost*“. Na základě toho OSSZ naznačila, že stěžovatel je osobou závislou ve stupni I (lehká závislost).

[22] V rámci odvolacího řízení na žádost žalovaného vyhotovený posudek PK MPSV (zpracovaný MUDr. M. a MUDr. P.) ze dne 6. 9. 2018, č. j. 2018/1232-PL, obsahuje diagnostický souhrn zdravotní situace stěžovatele, přehled dokumentace (tj. lékařský nález pro zjištění zdravotního stavu ze dne 19. 4. 2018 od praktické lékařky MUDr. M., zprávu o interním vyšetření ze dne 25. 10. 2017 od doc. MUDr. R., oční vyšetření ze dne 4. 1. 2018 od MUDr. L., gastroenterologické vyšetření ze dne 4. 1. 2018 od MUDr. C., oční vyšetření ze dne 8. 6. 2018 od MUDr. L. a sociální šetření dne 12. 2. 2018). Následuje samotné posudkové zhodnocení se závěrem totožným s posudkem OSSZ, tedy že stěžovatel nezvládá celkem 3 základní životní potřeby (péči o zdraví, osobní aktivity, péči o domácnost). V pasáži věnující se vyjádření k odvolání posudková komise uvádí, že nemohla zohlednit tvrzenou potřebu pomoci při činění dalších základních životních potřeb, neboť jejich nezvládání nelze zdůvodnit objektivně doloženou tíží funkční poruchy. Z doložených lékařských nálezů dle ní vyplývá, že stěžovatel je plně orientovaný ve všech kvalitách, přičemž je „*schopen rozeznávat zrakem a sluchem, nejedná se o pokles zrakové ostrosti do pásma praktické slepoty obou očí (...) není prokázána inkontinence moči ani stolice (...) posuzovaný je schopen zvládat základní životní potřebu tělesná hygiena s použitím kompenzačních mechanismů a je rovněž schopen zvládat základní životní potřebu výkon fyziologické potřeby*“. Přiložena je tabulka Hodnocení stupně závislosti osob ve věku od 18 let, v níž jsou zaznamenány posudkem stanovené tři základní životní potřeby, jež stěžovatel nezvládá; stejně tak je přiložen protokol o jednání PK MPSV.

[23] Nejvyšší správní soud po přezkoumání posudku PK MPSV konstatuje, že tento neshledává neúplným, nejednoznačným či nepřesvědčivým. Srozumitelně a přehledně jsou predestřeny (a rozepsány) jak podklady zdravotní dokumentace, tak z nich seznány zdravotní stav - diagnostický souhrn, který vyústil v posouzení, jež není ve zjevném rozporu s v posudku dříve uvedenými údaji. Co je důležité, posudek reaguje na odvolací

námítky stěžovatele (spočívající v tom, že nezvládá ani orientaci a výkon fyziologické potřeby), když především zdůrazňuje, že nezvládání určité základní životní potřeby musí objektivně plynout z lékařské dokumentace; nutno tedy zdůraznit, že není povinností žalobce toto sám aktivně prokazovat. Nejvyšší správní soud např. v nedávném rozsudku ze dne 27. 1. 2021, č. j. 2 Ads 80/2019 – 31, shrnul, že „*ve své judikatuře zdůrazňuje, že subjektivně tvrzené obtíže nemohou být samy o sobě podkladem pro závěr o neschopnosti zvládat určitou životní potřebu ve smyslu § 9 zákona o sociálních službách. Kvalifikovaným důvodem pro pozbytí schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu může být jedině nepříznivý zdravotní stav (srov. § 9 odst. 5 zákona o sociálních službách), jehož posouzení je věcí odborně medicínskou, nikoliv věcí subjektivní (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2015, č. j. 8 Ads 104/2015 - 34). Určující skutečností je zdravotní stav a rozsah schopností stěžovatele, tedy objektivně určená míra, v jaké je stěžovatel na cizí pomoc odkázán ... (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2014, č. j. 6 Ads 83/2014 - 80). Nejvyšší správní soud nezpochybňuje, že stěžovatel může subjektivně pociťovat, že s jinými potřebami (...) potřebuje pomoc jiné osoby. Nicméně, při posuzování zvládání základních životních potřeb je podstatné medicínské posouzení a odůvodnění, proč by měl posuzovaný danou aktivitu zvládat.*“ Jakkoli tedy Nejvyšší správní soud nutně nezpochybňuje, že stěžovatel (aktuálně) může skutečně trpět výraznými zrakovými obtížemi stejně jako problémy s výkonem fyziologické potřeby (inkontinencí), podstatné je, že tyto komplikace neplynou z lékařské dokumentace, která byla předložena PK MPSV k vyhotovení předmětného posudku; nelze se tedy ztotožnit s přesvědčením stěžovatele, že dostatečně prokázal neschopnost zvládat výkon dalších dvou základních životních potřeb.

[24] Nesprávnému posouzení zdravotního stavu stěžovatele PK MPSV z důvodu, že zpráva MUDr. L. [vypracovaná dne 2. 1. 2019 (tj. nejen až po rozhodném okamžiku podání žádosti dne 13. 12. 2017, ale dokonce až po vydání napadeného rozhodnutí), poprvé uplatněná u krajského soudu dne 18. 1. 2019] obsahující závěr, že se u něj „*jedná o praktickou slepotu*“, údajně vychází ze stejných výsledků jako posudkovými lékaři hodnocená zpráva téže lékařky ze dne 8. 6. 2018, nelze přisvědčit. Především je třeba poukázat na to, že ve zprávách MUDr. L., z nichž vycházela PK MPSV (tj. ze dne 4. 1. 2018 a 8. 6. 2018), je uvedeno „*VOP +3,0 Dsf 0,8 part*“, kdežto v pozdější stěžovatelem předložené zprávě (tj. ze dne 2. 1. 2019) je záznam „*subj. zhoršení visu, potíže s orientací; VOP +4,0 dsf 0,7 part*“. Je tedy zjevné, že hodnoty dioptrií stěžovatele na pravém vidoucím oku byly v okamžiku pořízení pozdější (jím nyní předkládané zprávy) horší, než tomu bylo při zpracování předcházející dokumentace posuzované PV MPSV. Jestliže stěžovatelova oční lékařka uvedla závěr o „*praktické slepotě*“ až ve zprávě za stavu +4,0 dioptrie na pravém oku, nelze dovozovat, že byla stejného odborného názoru i při hodnotě pouze +3,0 dioptrie. Pokud tedy PK MPSV (na základě diagnózy a zdravotního stavu uvedeného ve zprávách bez závěru o „*praktické slepotě*“) nenaznala, že by stěžovatel nebyl schopen realizace základní životní potřeby orientace, nelze takové posouzení shledat v rozporu se zprávou odborného lékaře, která žádný hodnotící závěr neobsahuje. Není přitom v kompetenci žalovaného a ani krajského či kasačního soudu činit odborný medicínský závěr, při jakém zdravotním handicapu (počtu dioptrií na jediném vidoucím oku) pacient ještě je a při jakém naopak již není schopen se orientovat v prostředí. Lze proto uzavřít, že stěžovatelem v řízení před krajským soudem předkládaná zpráva ze dne 2. 1. 2019 reflektuje (nutno zdůraznit v mezidobí zhoršený) zdravotní stav k pozdějšímu

pokračování

okamžiku, než bylo podání žádosti o předmětnou dávku, pročez není ve věci relevantní a nemůže zpochybnit závěry PK MPSV učiněné v jí zpracovaném posudku.

[25] Pokud jde dále o stěžovatelem tvrzenou inkontinenci (způsobenou užíváním léku Furorese 500), Nejvyšší správní soud konstatuje, že tato obtíž výslovně neplyne z žádné lékařské zprávy posuzované PK MPSV; ostatně sám stěžovatel ve svých podáních připouští, že není nikde v jeho zdravotní dokumentaci explicitně konstatována, nýbrž ji považuje za logicky seznatelnou z důvodu užívání předmětného léku. Skutečnost, že nežádoucím účinkem daného farmaceutika může být nadměrné vylučování moči, však ještě neznamená, že tímto nežádoucím účinkem nutně trpěl v rozhodné době taktéž stěžovatel; ostatně charakteristikou nežádoucích účinků medikamentů je, že pouze mohou nastat, a to nikoliv u každého poživitele (nevyšší pravděpodobnost jejich výskytu v kategorii „časté“ je vyjádřena SÚKL pravděpodobností 1 až 10 výskytů ze 100 pacientů). Stejně tak ani to, kdyby stěžovatele tento nepříznivý efekt postihl, bez dalšího nutně neznamená, že nebude schopen (toto nadměrné) vylučování moči ovládnout a dojde k inkontinenci, v důsledku čehož by nebyl schopen zvládat výkon své fyziologické potřeby. Nejvyšší správní soud, jak již shora obecně konstatoval, samozřejmě nemůže vyloučit, že stěžovatel danou obtíž trpí, a dokonce ani to, že v jejím důsledku výkon fyziologické potřeby skutečně nezvládá. Takový průběh však není zdaleka kauzálně nezbytný, pročez nelze posudek PK MPSV shledat v tomto ohledu nesprávným či nepřesvědčivým; není přitom na orgánech bez odborné medicínské znalosti, aby hodnotily pravděpodobnost takového nepříznivého následku. Pakliže stěžovateli lék Furorese 500 jím popisované komplikace způsobuje, je nezbytné, aby toto sdělil svým ošetřujícím lékařům nebo alespoň při sociálním šetření zaměřeném na zvládání životních potřeb. Lze předpokládat, že lékař (krom toho, že to vyhodnotí a případně objektivně zaznamená do lékařské dokumentace) posoudí, zdali není možné přistoupit např. ke snížení dávek daného léku, případně předeepsání jiných léčiv, jež by dané nežádoucí účinky neměly nebo je alespoň minimalizovaly.

[26] Závěrem Nejvyšší správní soud podotýká, že zhoršení zdravotního stavu stěžovatele může být řešeno v rámci dalšího správního řízení vyvolaného jeho případnou budoucí žádostí o změnu výše přiznaného příspěvku na péči; v novém zdravotním posudku přitom již bude moci být zohledněna pozdější zpráva oční lékařky (se závěrem o „praktické slepotě“), stejně jako může stěžovatel do podání další žádosti začít s lékaři aktivně řešit svůj tvrzený problém s výkonem fyziologické potřeby.

IV. Závěr a náhrada nákladů řízení

[27] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že nebyla naplněna žádná ze stěžovatelem uplatněných kasačních námitek; stejně tak neshledal vady, k nimž by podle § 109 odst. 4 s. ř. s. musel přihlédnout z úřední povinnosti. Proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s., věty poslední. O věci přitom rozhodoval bez jednání za podmínek § 109 odst. 2 s. ř. s.

[28] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v tomto kasačním řízení úspěch a úspěšný žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení ze zákona, neboť je

správním orgánem rozhodujícím ve věci sociální péče. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. února 2021

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu